

Postavení národních chemických společností v Evropě

Ve dnech 5.–6. října se sešli v Rimini zástupci 30 národních chemických společností sdružených ve Federaci evropských chemických společností (FECS). Hlavním bodem tohoto reprezentativního shromáždění byla diskuse o postavení národních chemických společností v legislativně a ekonomicky se sjednocující Evropě, o úloze učených společností ve vytváření standardů ve výuce a vědecké výchově v chemii a o etickém kodexu chemika.

Jaké je současné postavení FECS? Federace je organizačně volným seskupením 56 národních chemických a odborných společností téměř ze všech evropských zemí a Izraele s výjimkou Srbské chemické společnosti. Informace o Federaci jsou na webových stránkách Královské chemické společnosti (UK) <http://www.chemsoc.org/fecs>. O letošním setkání prezidentů evropských chemických společností a generálním shromáždění delegátů FECS se lze dočíst na adrese <http://www.chemsoc.org/networks/ENC/fecs/fecsrimini.htm>. Členské organizace neplatí zatím žádný příspěvek. Náklady na činnost FECS jsou hrazeny většinou ze zdrojů Královské chemické společnosti a Německé chemické společnosti. Komunikace mezi exekutivou FECS (7 členů) a jednotlivými národními společnostmi je často jednostranná bez zpětné reakce oslovených. Pravidelného generálního shromáždění delegátů, pořádaného jednou ročně, vždy v jiné evropské zemi se účastní mezi 25–30 delegáty. Slabou stránkou Federace, v dnes již informačně propojené Evropě, je absence efektivní výměny informací a kvalita komunikace. Rada členských společností FECS stále nemá své vlastní webové stránky a prostor jim nabízí na svých stránkách Královská chemická společnost. Není proto překvapující, že hlavním tématem setkání v Rimini byla diskuse o změnách v organizační struktuře, které by vedly ke zvýšení účinnosti aktivit FECS či její přeměně na jinou strukturu. Na shromáždění dominovaly dva názorové proudy. První reprezentoval příspěvek Gerharda Erker, prezidenta Německé chemické společnosti, ve kterém byl kladen důraz na uvědomění si evropské sounáležitosti členů národních chemických společností. Prvním krokem by mělo být vytvoření centrální báze dat, aby jednotlivci byli informováni přímo, bez informačních uzlů národních společností. Taková informační síť by racionalizovala práci Federace a vedla by k získávání informací bez jakéhokoliv zpoždění. Jako další zlepšení dosavadní struktury bylo navrženo organizování pan-evropských konferencí (nejméně čtyři národní společnosti), které by byly finančně podpořeny ze zdrojů Evropské unie a měly by dát především příležitost k větší účasti mladým chemikům a tím nepřímo přispívat ke zvýšení mobility odborníků v evropském prostoru. Dosavadní snahy Německé chemické společnosti na tomto poli jsou úspěšné a navazují na již pět let probíhající úsilí vytvořit pro jednotlivé chemické obory evropská informační média, schopná konkurence vědeckým časopisům vydávaným Americkou chemickou společností. ČSCH se na těch-

to aktivitách podílí. Zástupci členů FECS ze zemí mimo Evropskou unii své názory vyslovili prostřednictvím A. Kálmána, prezidenta Maďarské chemické společnosti. Současná struktura FECS, byť není zcela funkční, by měla zatím zůstat zachována. To, že dosud téměř všechny činnosti FECS jsou finančně kryty ze zdrojů dvou ekonomicky silných společností, není dobré. U členů malých národních chemických společností to vyvolává legitimní pocit méněcennosti. Tomu lze předejít zavedením členského poplatku, např. jeden euro za člena. Individuální členství je vhodné pro celoevropské odborné společnosti nikoliv však pro členy národních společností. Národní společnosti mají svůj význam nejen v organizování odborných aktivit svých členů, ale plní i důležité osvětové, výchovné a legislativní poslání, přispívají k vytváření dobrého pohledu na chemii ve své vlastní zemi. Tuto funkci mají i odborné časopisy vydávané jednotlivými společnostmi v národním jazyce a jsou prozatím nenahraditelné pro všeobecnou informovanost odborné veřejnosti v dané zemi.

Současný vývoj směřuje k všeobecné dostupnosti informací na internetových stránkách, komunikace mezi jednotlivci a organizací se stále více odehrává elektronickou formou. Podle mého názoru by si národní chemické společnosti měly stále ještě zachovat svou individuální tvář. Některé jejich funkce lze prozatím těžko nahradit společnou Evropskou chemickou společností. Je realitou, že v globální ekonomice a při existenci světové informační sítě, má konkurenční schopnost vůči severoamerickému a asijskému trhu pouze sjednocená Evropa. Národní chemické společnosti organizované ve funkční struktuře mohou plnit řadu konkrétních úkolů, které není možné organizačně a technicky zvládnout z jednoho centra. Otázka národní identity může jistě být předmětem mnoha dalších úvah. Česká společnost chemická patří mezi aktivní členy FECS. Její delegáti se podílejí na práci dalších evropských struktur jako například AllChem (<http://www.allchem.org>). Osobně to považují za dobrou cestu jak postupně směřovat k takové struktuře, která spojí evropské chemiky. Nyní několik slov ke končícímu kalendářnímu roku. Mezi cíle, které si ČSCH dala na začátku roku a byly naplněny, patří nesporně přijetí nových stanov České společnosti chemické a vstup ČSCH do struktury Českého svazu vědeckotechnických společností, rozšíření Asociace českých chemických společností o Národní komitét pro chemii, další rozšíření spektra publikační aktivity Chemických listů a udělení tří cen ČSCH (A. Badera, společnost MERCK a SHIMADZU). Za neúspěch považují odřeknuté konání 33. mezinárodní chemické olympiády v roce 2001 v České republice, byť se na této akci ČSCH přímo nepodílela.

Jsem přesvědčen, že naše Společnost v tomto roce opět pokročila směrem k moderní profesní organizaci chemiků, respektované jak v naší zemi, tak i v Evropě.

Vilím Šimánek